

Aan Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de Statengriffie

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
invoering nieuwe betaalwijzen openbaar busvervoer	218034		

Middelburg, 18 oktober 2022

Geachte voorzitter,

Het betalen in het openbaar vervoer gaat veranderen. Er komen nieuwe betaalvormen voor meer reis- en betaalgemak en de huidige OV-chipkaart krijgt een opvolger. Met deze brief informeren wij u over de achtergronden en de gevolgen van deze ontwikkelingen voor het openbaar busvervoer in Zeeland.

Waarom wordt de OV-chipkaart vervangen?

De transitie naar de nieuwe betaalvormen is nodig en gewenst. Nieuwe technologische ontwikkelingen maken nieuwe vormen van betalen mogelijk en bieden reizigers meer reis- en betaalgemak. Dat is goed om het gebruik van het OV te bevorderen. Daarbij komt dat de huidige OV-chipkaart, die in Nederland vanaf 2009 geleidelijk is ingevoerd, werkt op basis van inmiddels verouderde Mifaretechnologie. Die moet dus worden vervangen.

Welke nieuwe betaalvormen komen er?

De nieuwe betaalvormen worden geïntroduceerd onder de naam OVPay. Daarbij staan gebruiksgemak, keuzevrijheid en betrouwbaarheid voorop. EMV-betalen wordt de belangrijkste nieuwe betaalvorm. Daarmee kunnen reizigers met hun betaalpas (Europay, Mastercard en/of VISA) in- en uitchecken en betalen in het OV. Of met hun mobiele telefoon of smartwatch in combinatie met Apple Pay / Google Pay. Voor mensen zonder betaalpas komt er een vervangende OV-pas. Dat is feitelijk ook een betaalpas, waarmee je alleen binnen het openbaar vervoer kunt betalen.

De invoering van OVPay is ingrijpend. In de huidige situatie is de OV-chipkaart de gegevensdrager waarop alle abonnementen en transacties worden vastgelegd. Bij OVPay is de kaart slechts de identifier en worden alle bijbehorende gegevens opgeslagen in de backoffice. Invoering van OVPay vraagt dus niet alleen om een aanpassing van de backoffice bij Trans Link Systems. Ook alle bestaande kaartlezers op de stations en in de bussen, trams en metro's moeten daarvoor worden aangepast.

De charme van EMV-betalen is dat bijna alle Nederlanders een betaalpas hebben die ze direct kunnen gebruiken om te reizen. Ze hoeven dus niet langer een aparte OV-chipkaart te kopen en geen saldo op de kaart te zetten. Met de betaalpas kunnen ze meteen gaan reizen tegen voltarief (bij trein: de tweede klas). EMV-betalen is dus bij uitstek geschikt voor incidentele en frequente OV-reizigers die op saldo reizen of nu nog een vervoerbewijs bij de chauffeur kopen. Ook internationale reizigers kunnen zo in Nederland direct gebruik maken van het openbaar vervoer.

Voor mensen die niet met een betaalpas willen of kunnen reizen, of mensen met een afgekocht reisrecht of abonnement komt er een vervangende OV-pas. Deze pas biedt ook de mogelijkheid om volledig anoniem te reizen.

Wat betekent deze transitie voor bestaande reisproducten en tarieven?

Nieuwe betaalvormen kunnen consequenties hebben voor reisproducten en tarieven. Sommige bestaande reisproducten, zoals de sterabonnements, komen niet terug. Binnen Zeeland zijn de sterabonnements overigens al afgeschaft met de invoering van Zeeland Voordeel. Nieuwe betaalvormen moeten ook ruimte gaan bieden voor nieuwe reisproducten, die met de bestaande OV-chipkaart niet of moeilijk aangeboden kunnen worden, zoals capping (nooit meer betalen dan een bepaald bedrag per dag) of de staffelkorting (zoals bij Zeeland Voordeel). De gesprekken daarover met de banken zijn nog gaande.

Voor bestaande reisproducten en tarieven geldt een Landelijk Tarievenkader (LTK), dat door alle betrokken OV-autoriteiten wordt vastgesteld. Het LTK bevat bijvoorbeeld afspraken over het landelijk geldende opstaptarief, landelijk geldende reisproducten en leeftijdskortingen. De invoering van nieuwe betaalwijzen vraagt om een herziening van deze afspraken.

Wanneer wordt de OV-chipkaart uitgefaseerd?

Aanvankelijk was de verwachting dat reizigers in de zomer van 2022 in heel Nederland met hun betaalpas en creditkaart kunnen in- en uitchecken in het openbaar vervoer. Daarbij was het streven om de huidige OV-chipkaart op 1 januari 2024 uit te zetten. Recent heeft de programmadirecteur OVpay echter laten weten dat de uitrol van de nieuwe betaalwijzen langer op zich laat wachten. De vervoerders willen eerst zeker weten dat alles werkt, voordat het nieuwe systeem landelijk beschikbaar wordt gesteld.

Wie is verantwoordelijk voor de te nemen besluiten?

De gezamenlijke vervoerders hebben in 2015 in het Nationaal Openbaar Vervoer Beraad (NOVB) hun visie over de nieuwe betaalwijzen gepresenteerd. De decentrale OV-autoriteiten hebben uitgesproken de voordelen daarvan in te zien omdat het aansluit bij de dragers die mensen toch al bij zich hebben, zoals de betaalpas of mobiele telefoon. Zij hebben daarom in het NOVB gezegd om de vervoerders waar mogelijk te steunen bij de introductie van hun nieuwe betaalsysteem. Maar zij hebben daaraan ook stringente randvoorwaarden en uitgangspunten verbonden waaraan moet zijn voldaan voordat de OV-chipkaart kan worden uitgezet. Zo mag het nieuwe betaalsysteem per saldo bijvoorbeeld niet leiden tot hogere (gemiddelde) kosten voor reizigers of tot een lagere klanttevredenheid.

De OV-bedrijven en Trans Link Systems werken samen aan de invoering van OVpay, in afstemming met leveranciers, de bancaire sector, alle regionale OV-autoriteiten, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en reizigers- en belangenorganisaties. Het is aan het Rijk en de 14 decentrale overheden om in NOVB-verband te bepalen of aan de vooraf gestelde voorwaarden wordt voldaan. De decentrale OV-autoriteiten blijven ieder voor hun eigen gebied het bevoegde gezag voor het vaststellen van producten en tarieven.

Wat zijn de gevolgen voor Zeeland?

Met ingang van 26 oktober a.s. wordt EMV-betalen ook in Zeeland mogelijk. Dit betreft voltarief reizen. Deze introductie leidt er toe dat de huidige wagenverkoop sterk zal teruglopen. Alle reizigers kunnen immers in- en uitchecken met de betaalpas en hoeven geen kaartje meer te kopen bij de buschauffeur. Het wagenverkoopassortiment wordt daarom beperkt tot een dagkaart of een dagdalkaart.

Begin 2023 kan ook de landelijke leeftijdskorting worden 'geactiveerd' bij reizen met de betaalpas.

Medio juni 2023 kunnen reizigers in Zeeland ook met de betaalpas korting krijgen conform de staffels die we kennen bij de huidige productpropositie Zeeland Voordeel. Realisatie van de maandelijkse capping vergt nog wel verder overleg met de banken; met de nieuwe OV-pas is dit wel mogelijk.

Invoering van EMV-betalen betekent concreet dat er een duale fase ontstaat waarin de reiziger zowel met de betaalpas als met de OV-chipkaart kan reizen. Daarbij wordt het aantal reisproducten op de betaalpas geleidelijk aan uitgebreid.

Met deze brief hebben we u geïnformeerd over de actuele stand van zaken rond het betalen in het OV en de gevolgen daarvan voor het busvervoer in Zeeland.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.